

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrto strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petletno vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Slovenci!

Sinovi malega naroda smo.

Naš mali narod je od vseh strani obkoljen od mogočnih sosedov, ki ga z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi skušajo uničiti narodno in politično.

Ker se nam kratijo najprimitivnejše narodne in kulturne pravice, morali smo v svrhu obrambe poseči po samopomoči in uvesti najraznovrstnejši **narodni davek**.

Ker smo mal narod, naše narodne in kulturne potrebe pa velike, je naš **narodni davek** tudi izredno velik.

Smelo smemo trditi, da se pri nobenem drugem narodu ne plačuje toliko narodnega davka, kakor pri nas Slovencih.

Ker pa zmagujemo ta ogromni narodni davek, je dokaz, da smo Slovenci požrtvovalni in da imamo **pravico do obstoja**.

Pozabiti pa ne smemo, da se da za narodne in kulturne potrebe veliko doseči potom narodno odločne politike.

Ako bomo pri volitvah v razne zastope volili vedno iskrene in požrtvovalne slovenske može, potem smo lahko prepričani, da bodo izvoljeni zastopniki vedno in povsod zastavili vse svoje moči za narodne, kulturne in politične potrebe in za napredek milega slovenskega naroda.

Izkušnje nas pa uče, da srečen izid volitev ni zavisen samo od navdušenosti posameznih volilcev za sveto slovensko stvar, temveč tudi od raznih drugih činiteljev.

Žalibog se nahaja namreč med nami Slovenci vedno veliko preveč narodnih mlačnežev, katere je

ob času volitev treba šele pripraviti do tega, da se zavedo svojih narodnih dolžnosti.

Mej volitvami je treba delovati od mesta do mesta, od sela do sela, od volilca do volilca.

Tako delovanje pa ne zahteva samo mnogo časa, temveč tudi mnogo, mnogo denarnih žrtev, katerih posamezniki nikakor ne morejo zmagovati.

To delovanje se pa ne more in tudi ne sme omejevati zgolj na volilni čas, temveč se mora raztezati na nepretrgano politično probujo in vzgojo našega slovenskega naroda vobče in volilcev posebej.

To pa zahteva še večjih gmotnih žrtev.

Ako hoče torej ona politična stranka na Kranjskem, na katere trobojnem praporu sta zapisani zlati besedi: «Narodnost in napredek», politično probuditi in vzgojiti mili naš slovenski narod in slovensko volilstvo, ako hoče za časa volitev izvojevati slovenski misli častne zmage, potem je treba, da ima vedno na razpolago tudi narodno zakladnico, iz katere lahko črpa vsak čas gmotna sredstva za nastale politične potrebe.

Z eno besedo: ustanoviti si moramo

narodni sklad,

v katerega naj se stekajo rodoljubni prispevki vseh narodno in napredno čutečih Slovencev.

Prispevki naj bodo neizsiljeni in prostovoljni, letni, mesečni, tedenski ali prilični.

Prispevki naj se ne omejujejo na nobeno določeno visokost.

Vsak, tudi najmanjši prispevek naj bo dobrodošel, ker se nikomur ne sme zabraniti, da ne bi žrtvoval po svojih močeh za one svetinje, ki so mu najdražje.

Spominjajmo se pri tem pregovora: «Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača.»

Kdor pa more po svojih razmerah več prispevati, naj pa več prispeva.

Potreba takega **narodnega sklada** se je kazala vedno, posebno pa še pri vsaki volitvi, n. pr. pri lanskim državnoborskim in pri letošnjih deželnozbornih volitvah.

Bridko smo čutili posebno pri zadnjih deželnozbornih volitvah, da nimamo **narodnega sklada**.

Danes vemo dobro, da ne bi bila naša lepa Bela Krajina zastopana v deželnem zboru nikdar po pristašu klerikalne stranke, da bi bile v tem slučaju politične razmere v tem zastopu bistveno drugačne, da bi bili že a priori izključeni vsi poskusi umetnim potom rešiti nemstvu krivično politično veljavo v naši deželi, ako bi bila narodno-napredna stranka mogla ob času teh volitev razpolagati z narodnim skladom.

Slovenci!

Učimo se iz tega dejstva in pripravimo se pravočasno za bodočnost.

Ustanovimo si torej **narodni sklad** in prispevajmo vanj vsak po svoji moči.

Agitirajmo zanj tudi pri vseh somišljenikih!

V vsakem slovenskem mestu in v vsakem večjem slovenskem kraju naj se ustanove krožki, ki bodo pobirali prispevke za **narodni sklad**.

Na delo torej, zavedni Slovenci!

Vaše delo Vam bo rodilo tisočeren sad.

V Ljubljani, dne 9. marca 1908.

«Slovensko društvo» v Ljubljani.

Ne zabite Ciril-Metodove družbe!

PODLISTEK.

Staroslovenski grobovi v Bohinju.

Spisal dr. V. Šmíd.

Med narodom v bohinjski Srednji vasi se je od roda do roda obrnilo ustno sporočilo, da so na malem obronku južnozahodno od vasi na «Podóncah»*) v prejšnjih časih pokopavali ajde, severovzhodno nad vasjo na terasi na «Žalah» pa kristjane. Jedro tradicije je bilo resnično; na obeh krajih sem odkril staroslovenske grobove.

Na Podóncah je več posestnikov kopalo pesek za stavbo hiš; pri tej priliki so raznesli več okostnjakov, ne da bi se bili natančneje pobrigali za priložke. Od vsega grobja je ostalo le dvoje grobov; le-ta sta imela karakteristične starine slovenskih grobov. Večje grobišče je bilo na Žalah, kjer že ime razodeva nekdanje pokopališče. Razen treh grobov, ki jih je našel posestnik Janez Oblak pri kopanju peska, sem odkril še triindvajset moških, ženskih in otroških grobov. Mrtveci so bili obrnjeni proti vzhodu, z malo deklinacijo proti severu. Ležali so na pesku, eni manj, drugi bolj globoko. Kolikor se da iz malih ostankov lesa presoditi, so pokrivali umrle v grobu s smrekovimi deskami, da ni gruda padala naravnost nanje.

* Ime je nastalo iz «Podónice». Primerjaj glasoslovno Ponca = Poldnica.

Grobni priložki svedočijo, da so ondi bivaljci Slovenci imeli bolj skromno lepoticje. Oblatili so se v platno, ki je precej finih niti; pridelovali in tkali so ga najbrže sami. Njih navadni okras so bili bronasti ali srebrni obsenčniki (odprti obročki ob sencéh), ki imajo konce zavite v podobi kljukice ali črke S, zlasti zadnji so karakteristični za slovanske grobove. Nosili so jih na majhnih usnjenih ali platnenih zankah prišite na širšem platnem traku, ki so ga privezali čez čelo, tako da so jim obsenčniki viseli ravno ob sencéh nad ušesi. Obsenčnikov so nosili po dvoje, troje in celo četrto na eni strani. Poleg tenkih obročkov, ki so bili včasih okrašeni s steklenimi koralami, so nosili semintja tudi srebrne, pri katerih je bil spodnji del razširjen v podobi polumeseca in okrašen z geometričnimi ornamentami. Premožnejši so si spenjali obleko na prsih ali na pasu z okroglimi bakrenimi, tuitam celo pozlačenimi zaponami, na katerih je reliefno upodobljena panterju podobna žival. Globine reliefa so zalite z zelenim ali umazano belim emajlom (émail champlevé). Dekleta so nosila nize raznobarnih steklenih koral okoli vratu. Orožja se ni našlo v grobih; le majhni noži, ki so tičali v usnjenih nožnicah, so bili položeni ob levo stegno; shranjevali so jih bržčas v žepu ali torbici, pripeti ob pas.

Ker so ta grobišča majhnega obsega in je v Bohinju dvoje malih grobelj samo deset minut vsaksebi oddaljenih, smemo sklepati, da so posamezne zadrage imele svoja pokopališča.

Izven Bohinja se nahajajo staroslovenski grobovi še na Bledu, v Komendi, Mangsu, Črnomlju in na Sveti gori pri Litiji. Iz blejskih grobov so posebno znameniti obsenčniki, na katerih je natak-njenih več steklenih koral in obešenih več drobnih bronastih veržic. Na eni okrogli železni in z bakrom prevlečeni zaponi je upodobljen barbari kentaver z lokom in psico. Blejske lončene posode kažejo značilno staroslovensko ornamentiko, namreč valovito črto, ki je v rabi kot okras še dandanes ne samo na slovenskih lončenih izdelkih, ampak tudi na posodah drugih slovanskih rodov.

Mengeško (in kopensko) grobišče ima precejšnje število polumesečno oblikovanih obsenčnikov; na njih je upodobljena in z emajlom obložena žival, ki se nahaja tudi na eni zaponi, poleg tega arabeske in križ na obsenčnikih in zaponah. Izredno krasna je steklena, pestrobarvna millefiorina posoda (del), dragoceno delo beneških rok, kjer se je tradicija starorimske obrti ohranila neskaljena navzlic viharjem ob preseljevanju narodov.

Pri črnomaljskih grobovih je najbolj znamenito, da so mrliča sežigali in pepel shranjevali v lončenih žarah. Okoli žar so polagali priložke, bakrene, z zarezi okrašene zapestnice in obsenčnike, ki imajo v okras obešene nekake zvonce.

Podobne obeske in nakit dobimo tudi po drugih vzhodnoalpskih deželah, tako v Kettlachu pri Glognici na Nižjem Avstrijskem, v Hohenbergu, Krunglu in Strassengu na Štajerskem, Perovi pri Beljaku, Flaschbergu in Grabstanju na Koroškem,

Kranjci! Jutri je prijateljski sestanek z Ločani!
Zatorej pohitite vsi v Škofjo Loko!

In kaj sedaj?

II.

Julij Caesar pravi o Galih, da imajo slabo navado, da hrepene vedno po kaki premembi. Bil je dober opazovalec ali slab psiholog. Ta navada nima na sebi nič slabega, ni pa posebno svojstvo starih Galov, ampak svojstvo ljudske duše sploh in tudi slovenske.

Omenili smo že, da klerikalna stranka črpa svojo moč iz mysticizma in organizacije katoliške cerkve. To sta dva faktorja, ki pri sedanjem kulturnem stanju našega ljudstva zadostujeta, da vzdržita politično stranko na površju in ji pridobita tudi uspehov. Kljub temu pa je znala klerikalna stranka mnogo bolj nego napredna vstrezati, oziroma izrabljati to hrepenenje ljudske duše po novotarijah. Skoro vsakega polleta je vrgla masam nekaj peska v oči: najprej je bila katoliško-narodna, potem krščansko-socijalna in danes je slovenska ljudska stranka. Kakor dobi deklet za velik praznik novo obleko, tako je dobilo naše dobro ljudstvo vsako leto vsaj nekaj za oči in za uho. Na ves glas pa vpijejo trobila te stranke dannadan: Mi smo demokratije, mi smo ljudska stranka, mi smo za ljudske koristi. Najbolj glasno se je vpilo takrat, ko je stranka po obstrukciji v deželni zbor vlekla našemu kmetu kožo raz života.

Mi ne želimo, da bi glasila napredne stranke zašla v to šarlatanstvo, a vendar menimo, da napredna stranka preveč računa na moč idej: «Da pravica mora zmagati». Svet je tak, da je včasih pravica, včasih je pa tudi ni, pomaga se ji lahko na noge, pa se jo tudi lahko potlači. In kakor trgovec, mora se tudi politik ozirati na prej označeni evolucionistiški nagon ljudske duše. Stranke, programi se preživijo, in četudi ostanejo igralci na odru isti, igra mora biti nova ali vsaj predrugačena, ker ljudska duša je kakor ljubček v naročni pesmi, ima tako navado, «da zmerej kaj druž'ga želi».

In še eno lastnost imajo mase naroda, ki nimajo lastne sodbe. Namreč to, da, če se jim ena in ista stvar ponavlja skozi nekaj časa dannadan, jo končno verjamejo, četudi je brezmiselnost. In v tem oziru smo morda grešili največ.

Največji greh napredne stranke je po našem mnenju, da se je zadnja leta časnikarsko podrobno delo prepustilo popolnoma klerikalni stranki. V tisočih izvodov hujška «Domoljub» teden na teden po vaseh, stvarja umetna nasprotja tam, kjer jih ni, ščuje kmeta na meščana in uradnika, hujška proti učiteljstvu, povišuje vsak pezdor klerikalne stranke in deva v nič najboljše može napredne stranke. In vse to se je mirno gledalo. Napredna stranka nima, kar je ponehal «Rodoljub», nobene pravega orožja proti temu sistematičnemu zastupljanju vodnjakov.

na Hajdinu pri Ptuj (odkriti po leti 1907), na Hrvaškem in Ogrskem. Po najstarejšem najdišču v Kettlachu so pričeli to kulturo imenovati kettlaško. Njeni nositelji so Slovenci, ki so prišli leta 565. v spremstvu Avarov v Panonijo in se počasi naselili ob Savi, Dravi in njunih pritokih ter prodri tudi čez Semering. Ščasoma so se osvobodili obrskega in langobardskega gospodstva ter živeli pod vladjo domačih vojvod. Ko so Franki premagali Longobarde leta 774. in Bavarce leta 788., so prišli tudi Slovenci pod frankovsko nadvlado, toda zapovedovali so jim knezi domačega pokolenja. Brezobzirno vladanje furlanskega vojvode Kadolaja je izrazilo leta 819. vstajo Ljudevita, vojvode panonskih Slovencev, katerim so se pridružili tudi Kranjci in del Korošcev. Kadolaj in njegov naslednik Balderik sta porazila Slovence in porušila njih svobodo; frankovski uradniki so zamenili domače kneze.

V tem času je pričela karolinska kultura svojo pot v naših krajih; francoski trgovci so prinesli s seboj lepoticje, koralde in zapone, ki jih dobivamo v naših grobeh in ki se nahajajo po vsem zahodno-frankovskem ozemlju do Belgije in Anglije. Bizantinski in orientalski motivi (arabeske, panter) so prišli preko Germanije iz Bizanca v naše dežele. Križ, ki je upodobljen na nekaterih zaponah, se ne svedoči dejstva, da bi bili njih lastniki v resnici kristjani, kakor tega ne moremo trditi o zamorcih, katerim darujejo misijonarji svetinjske. Pač pa je znamenje, da se je krščanska vera pričela oznanjevati v devetem stoletju po Sloveniji. Poganstvo je bilo polagoma zatrito, z njim pa tudi odpravljen starodavni običaj, umrle obdajati z okrasom, ki so ga nosili v življenju. Po «Z.»

Prva naloga napredne stranke je po našem mnenju organiziranje krajevnih odborov po vsej deželi. Nekaj neodvisnih in vstrajnih mož se bo vendar dobilo v vsaki fari, ki bi se dali združiti v veliko deželno organizacijo, ki bi bili v stalni zvezi s središčem in bi od tam dobivali navodila in podporo.

Poljudni tednik, kakor ga imamo pred očmi, naj bi bil glasilo te organizacije. Moral bi se odajati po zelo nizki ceni ali tudi brezplačno. Ozi-
votvoriti bi se morala vstrajna, vse obsežna kolportaza. Teden za teden moral bi biti nasprotniku za petami, pojasnjevati vse laži, vsa zavijanja, vsa hinavstva, ki se trosijo med ljudstvo.

Zato bi bilo potreba denarja, zelo veliko denarja. Ali mi upamo, da se bo med naprednimi magnati in denarnimi zavodi vendar našlo toliko požrtvovalnosti, da se zloži glavica nekaj tisočakov in podpre za začetek nova organizacija in list. Ko se zbudi med ljudstvom zanimanje za stvar, zdržala in širila se bo sama po svoji notranji življenski sili. Naše prepričanje je, da je napredna stranka v mestih izgubljena, če v nemar pusti deželo. Menimo tudi, da je že enajsta ura, da se v tem oziru začne z resnim, sistematičnim in vstrajnim delom.

Ko je prišel škof Jeglič v deželo, smo ga pozdravili vsi kot kneza miru. Vse prebivalstvo dežele je pričakovalo, da bo pomirljivo in blažljivo vplival na politične strasti. Doživeli smo pa ravno nasprotno. Če pregledamo vse njegove pastirske liste, vse njegove neštete govore, birmanske pridige, ne najdemo blažilnega, pomirjevalnega stavka. Iz vsake besede veje strast, klic na boj in uničenje nasprotnika.

V «Slovencu» in «Domoljubu» beremo, da ne bo prej miru, da bodo pobiti in poklani vsi naprednjaki. In v tej liniji gibljejo se vse škofove izjave.

Ali je škof že kdaj preganjal ali le posvaril kakega hujškajočega kaplana, ki je zanetil ogenj v poprej mirni vasi? Naše socijalno življenje je največ po škofovi zaslugi na poti, da pride na srednjeveški nivo.

Ali si morete misliti večjo socijalno mizerijo, kakor nam jo kaže prikazen, da uslužbenci enega in istega zavoda družabno med sabo ne občujejo, ne pohajajo istih javnih lokalov in če se slučajno snidejo, ne sedejo k isti mizi. V tem oziru ima škof svoje uspehe in morda je celo ponosen nanje.

Naše družabne razmere se do dna zastrupljene. Ljudska duša hrepeni po zdravlilu in mi smo popolnoma prepričani, da bi bil list, ki bi opozarjal na to rano, kazal ljudem, kako malenkostno, smešno in omejeno da je to stališče, velika dobrota za našo javnost. Če se naše ljudstvo vedno le hujška,

je to prav tako, kakor če se prodaja nebesa in večni blagor za denar; v začetku nekaj nese ali končno postane vse le blago, in sicer staro, obležano blago, ki izgubi vso ceno. Reakcija mora priti in bo prišla in takrat gorje tistim, ki so povzročili to barantanje.

Vsipeh napredne stranke pri mestnih volitvah je dal stranki novih moči, novega poguma. Naj se ne zamudi ta ugodni trenotek, naj se kuje železo, dokler je razbeljeno.

Najvažnejša, najnujnejša naloga vodstva narodno-napredne stranke je:

Organiziranje okrajnih odborov po celi deželi in ustanovitev popularnega tednika.

Če se bo stvar še odlašala, se bojimo, da bo prepozno.

Gospodarski del. ■

□□□□

Narodno gospodarstvo.

Dalje.

Bankovci so se smeli izdajati v neomejeni množini le na Angleškem do leta 1844., sicer pa od te dobe v vseh državah postave uravnavajo bankovnice in izdajajo bankovce. Glede vpliva, ki ga ima država na bankovnice, razlikujemo zlasti tri sisteme.

1. Banke v državi smejo sploh izdajati bankovnice, toda le pod gotovimi pogoji, n. pr. v Zedinjenih državah severnoameriških, kjer je množina bankovcev, ki se smejo izdati, zavisna od osnovne glavnice narodnih bank, kakor se imenujejo bankovnice za vse Zedinjene države. Isto vidimo v Švici, kjer morajo bankovnice imeti vsaj 500.000 frankov osnovne glavnice, gotovina pa mora znašati 40%, krožečih bankovcev, dočim je ostalih 60% pokritih po garanciji kantonov ali pa v vrednostnih papirjih, oziroma diskontih. V Zedinjenih državah je bilo 1888. leta 3140 bank, ki so izdajale bankovce (Narodne in državne banke [National in States-Banks], če so ustanovljene za vse Zedinjene, ali pa le za posamezne države). To je takozvani sistem centralizacije ali ameriško-švicarski sistem.

2. Samo ena banka v državi ima pravico izdajati bankovce. Ta banka je ali zasebna, ki je dobila od države posebne privilegije, n. pr. avstro-ogrška banka, Banque de France, ali pa državna banka, kjer je vsa imovina banke imovina države, kakor ruska državna banka. (Zistem popolne centralizacije.)

3. Poleg ene glavne bankovnice s posebnimi privilegiji obstoji v državi nekaj manjših bank, ki imajo pravico izdajati bankovce. To vidimo v nemški državi, kjer poleg državne banke izdaja še 5 bank bankovce, istotako v Italiji s šestimi bankovnicami. Tudi na Angleškem so podobne bančne razmere. (Mešani sistem.)

Vsak teh treh sistemov ima svoje prednosti. Splošno se opazuje, da je v državah z več ban-

Brodkovski odvetnik.

Slika iz sedanjega življenja moravskega.

Češki spisal Vaclav Beneš-Šumavský; poslovenil Avgust Petrič. Dalje.

«Dovoljujem si predstaviti se vam, gospod doktor,» je rekel z novim, zmernim, a samozavestnim poklonom. «Jaz sem Albrecht, davkar v pokoju, lastnik malega posestva v tukajšnjem mestu, in imam, kakor blagovolite vedeti, z obično nek malenkosten prepir.»

In ko je omenil pravdo, je mahnil z roko, kakor bi hotel pokazati, da mu ni mnogo na njej.

«Veseli me,» je odgovoril doktor in povabil dostojno došleca, da bi se vsedel na stol poleg pisalne mize. «S čim vam morem postreči?»

«Prihajam vprašat za vašo sodbo o tej pravdi, ki se vleče že tako dolgo,» je govoril Albrecht, vsedaje se nalahno in važno na stol.

«Ni moja krivda,» je odgovoril doktor živo. «Čudim se sam, da jo je moj prednik vlačil tako dolgo. Stvar je povsem jasna, v kolikor jo poznam. Vaše zahteve so po mojem nazoru enostavno zastarele.»

«Ni možno,» ga je prekinil gost ter ga pogledal začudeno, kakor bi hotel prodrati s svojim pogledom, zbistrenim po življenskih skušnjah, prav na dno njegove duše.

«Pregledal sam akte in povem vam brez okolišev,» je nadaljeval doktor z lahkim preziranjem, kakor se govori z nasprotniki v pravnih stvareh, «da sem se čutil neizmerno, da ste sploh začeli pravdo.»

Gost je zakašljaj bolj suho ter sunil stol nekoliko nazaj.

«Prosim,» je nadaljeval doktor živo, «vaše imetje je prehajalo, ni-li res, v poslednjih tridesetih letih skozi roke kakih pet lastnikov in nihče izmed njih si ni lastil tega koščka travnika, na katerem je vam sedaj toliko.»

Nastal je molk.

«Tedaj menite, gospod doktor,» je vprašal sedaj Albrecht ter je pri tem vpiral oči v tla, «da je pravda izgubljena zame?»

«Prepričan sem,» je odgovoril lakonično odvetnik in vzel v roko nov zvezek listin, ki je ležal na mizi, da bi s tem pokazal gostu, da lahko konča pogovor.

«Neljubo mi je, kaj neljubo,» je pravil gost neodločno, ali nakrat je dvignil glavo in zaiskrilo so se mu oči in oživel njegov obraz, ko je izpregovoril živeje: «V ostalem sem prišel k vam, gospod doktor, še zaradi neke druge stvari. Smem-li biti do vas odkritosrčen, docela odkritosrčen?»

«Govorite,» je rekel odvetnik ter se ozrl iznenaden na gosta, o katerem še ni slišal ničesar dobrega in čegar nastop se mu tudi ni prikupil kaj posebno.

«Veste, gospod doktor,» je počel resno z nekako svečanostjo si gladeč brado, «v pokoju sem, rad bi pa delal, ker še nisem toliko star, a ne prenašam nedelavnosti. Ne štejte mi v zlo,» je dodal dotaknivši se zaupno doktorjeve roke, «da bom govoril nemški, ker tako lažje razjasnim svoje misli. Ne umem tako dobro slovanskega jezika. Odvadi sem se ga za teh let v državni službi.»

«Prosim,» se je priklonil doktor.

«Rad bi se posvetil,» je začel gost nemški, «kakemu koristnemu poslu v občini popolnoma

kovnicami kredit ceneji in bolj razširjen, toda ob času kriz se je vedno pokazalo, da so le velike državne banke imele moč, da so brez večje škode za narodno gospodarstvo prebile razne težave. Če ima le ena banka pravico izdajati bankovce, ji je tudi lažje nabirati denarne zaklade in uravnati kredit v državi, ker je njeno obrestno merilo medodajno po navadi tudi pri zasebnem kreditu.

Poleg izdaje bankovcev se bankovnice pečajo še z raznimi drugimi bančnimi posli. Tako je avstro-ogrška banka upravičena po svojih pravilih:

- a) eskomptovati in dalje oddajati menice, efekte in kupone,
- b) dajati posojila proti ročni zastavi,
- c) jemati depozite v ohranitev, ozir. oskrbovanje,
- d) prejemati denarje proti pismenemu potrdilu,
- e) prejemati denarje, menice in efekte s kratkim rokom dospelosti v tekočem računu (giroposel),
- f) izdajati nakaznice na lastne blagajnice,
- g) oskrbovati posle po naročilu (komisijski posli),
- h) ob dospelosti dajati izplačila za efekte, ki so zastavljeni pri banki, in za kupone,
- i) kupovati in prodajati kovano in nekovano zlato in srebro,
- j) kupovati in prodajati menice in čeke na zunanje trge ter inozemske bankovce, istotake menice v tujemstvu, oddajati čeke in nakaznice na zunanje trge, preskrbovati pobiranje novcev v inozemstvu in vršiti plačila na tuj račun ter imeti v inozemstvu imovino, ki je potrebna za te posle,
- k) po pravilih oddelka za hipotekni kredit dovoljevati hipotekna posojila v zastavnih listih,
- l) nakupovati in prodajati lastne zastavne liste.

Bankovnica izdaja svoje bankovce na ta način, da daje posojila, ki se ne izplačujejo v gotovini, temveč bančnih zadolžnicah t. j. bankovcih, ali pa uporablja svoje bankovce za nakup raznih dobrin, ki se dajo lahko in hitro spremeniti v denar. Take dobrine so n. pr. vrednostni papirji, zlato v šibikah, obrestni kuponi nekaterih vrednostnih papirjev i. t. d. Seveda je ta način izdaje bankovcev skoro neznatna nasproti prvemu načinu. Posojila se dajejo na kratko dobo, po navadi ne dalj nego za tri mesece in sicer v obliki diskomptnega ali eskomptnega posla.

Dalje prih.

Tedenski sojem v Kranju dne 9. marca 1908. Prignalo se je — konj, 231 glav domače goveje živine, — glav hrvaške goveje živine, 3 domačih telet, — hrvaških telet, 27 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac, — hrvaških ovac in — buš. — Pšenica K 11—, proso K 7-50, riž K 9-50, oves K 8-50, ajda K 9—, fižol ribničan K 9—, mandalon K 7—, koks 9— in krompir 2-30 za 50 kg.

Pozor, Pavšlarjevi volilci!

Gospod Tomaž Pavšlar še vedno ni razkril velike tajnosti, katero je obljubil svojim volilcem razodeti 1. marca. Primitte ga za ušesa, „zavedni“ volilci, in zahtevajte pojasnila.

nesebično, ali ne nudi se mi prilžnost. Ponudil sem že večkrat tukajšnjemu občinskemu odboru svojo službo, ali nočejo me in ne zaupajo mi, a niti ne vem, zakaj. Učim se slovanski, ne ponášam se pri sosedih s svojo skušnjo in zaslugami, tukaj hočem živeti, delati in položiti svoje kosti. Dovolj sem se nadelal za državo; sedaj bi rad delal za ljudstvo, ali ves moj trud je bil doslej zaman. Povsod zadenem ob isto nezasluženo nezaupljivost, in to boli, gospod doktor...

Albrecht je obmolknil.

„Razumem vašo težavo,“ je izpregovoril doktor, „ali kaj naj napravim. Ako na eni strani začujete pravde z občino zaradi kosčka travnika, se ne morete čuditi, da se ne obnašajo prijazno do vas.“

„Motite se, gospod doktor,“ ga je prekinil Albrecht, „motite se! Ne poznate pravega položaja. Pravdo sem začel stoprav, ko sem pred poltretjim letom popolnoma propal pri občinskih volitvah.“

„Vendar maščevati se zaradi tega zopet ni bilo previdno po mojem skromnem naziranju,“ je ponavljal odvetnik. „Tako ne dospete do cilja.“

„Mislite tedaj, da je bilo napačno,“ je pripomnil gost naglo in priliznjeno.

Znova je nastal molk, ki ga je zopet prekinil Albrecht.

„Dovolite mi, gospod doktor, le še nekoliko popolnoma zaupnih besed,“ je pravil potrkujeval mu na koleno, „in prosim vas, da bi varovali popolno tajnost o tem, kar vam povem.“

Dalje prih.

Dopisi.

Radovljiške novice.

— «Cigane» vprizori naš neumorni gledališki odsek združenih podružnic sv. Cirila in Metoda, in sicer dne 22. t. m. ob 8. uri zvečer. — Ker se ne bodo pošiljala posebna vabila, temveč se naznani predstava le z lepaki, opozarjamo vse one, ki si žele pripraviti izreden duševni užitek, da prihite v nedeljo, 22. t. m. v Radovljico k predstavi v salon g. R. Kunstelja.

— Izpremembra pri c. k. uradništvu. Kakor davčni pristav je prišel davčni pristav g. Viktor Dolenc, zapustil nas je dr. Silvij Hrašovec, ki je nadomestoval obolelega sod. svetnika I. Ferka. Dr. S. Hrašovec prevzame vodstvo sodnega urada v Senožetah. Na njegovo mesto je prišel dr. J. Kalan iz Metlike. C. k. davčni nadzornik V. Žun je dobil trimesečni dopust, da izpopolni znanje v svoji ljubljani stroki, narodnem gospodarstvu.

— «Sokol» čvrsto napreduje. Članov šteje 130. — Telovadne ure so izvanredno dobro obiskovane. Telovadi se trikrat na teden, in sicer vtorek, četrtek in soboto. Telovadbe za starejše člane se poprečno udeležuje 20—30 udov, a rednih telovadcev pa 40—50. Še bodo zastoj butali nemški valovi ob prsa teh hrabrih junakov.

— «Gregorjev semenj» se je dobro obnesel. Prignalo se je 217 goveje živine. Kupcija je bila dobra in cena živini je ostala skoro neizpremenjena. A kljub temu, da je cena živini od jeseni sem precej padla, so naši mesarji ostali pri stari ceni.

— Tudi napredek. Podjetni trgovec Fr. Štiglic je prišel do jako dobre misli. Vsak četrtek popoldne ali v petek dopoldne dobi več vrst morskih rib, da lahko postreže ljudem v petek. Kdor si hoče privoščiti dober post, le kar po riba. Cene niso pretirane. Torej nismo taki brezbožniki, kakor mnogi mislijo.

Jeseniške novice.

— Anton Pongratz razpotilja tale silno domisljaj, na nekaterih mestih celo predrzen odgovor «Slovenskemu Narodu». «Slovenski Narod» me je v svoji 45. številki z dne 22. februarja t. l. zopet napadel, ker sem dne 16. februarja t. l. sklical političen shod po § 2. na Jesenicah. «Slovenski Narod» piše: «Znani Pongratz, ki je sam odkritosrečno pripoznal, da je navaden hlapec nemake tovarne, je sklical v nedeljo v hotelu Počivavška shod po § 2, ker se ne upa prirediti javnega shoda.» Nadalje mi očita, da sem jaz ta shod na ukaz tovarne sklical! — Da me bo «Narod» napadel, tega sem bil že itak prepričan in radi tega sem tudi dovolil vstop «Narodovemu» poročevalcu. Saj nima «Narod» drugega opraviti, kot ljudi lopovsko napadati, kateri nočejo v njegov rog trobiti. Jaz sem shod sklical, ne na ukaz tovarne, ne na željo savskih davkoplačevalcev in posestnikov, temveč sklical sem ga, ker sem hotel odgovoriti na napade, tikaje se moje osebe zadnjega shoda v delavskem domu na Savi, in da sem pojasnil volilcem gospodarsko stališče jeseniške občine. Ako jaz hočem samo z volilci govoriti, mi ni potreba prirediti javnih shodov! Res je, da so se tega shoda udeležili brez izjeme samo volje slovenskega duha in mojemu govoru resnico burno pritrjevali! Zakaj me danes «Slovenski Narod» zaničuje! Jaz nisem nobenemu pesek v oči metal, govoril sem samo golo resnico. Jesenice so bile in ostanejo slovenske, ko bomo mi že vsi v črni zemlji strohneli. Ako kdo trdi, da hočemo Jesenice ponemčuriti, je ta trditev lopovska in le lopovi nas danes že zaničujejo z Nemčurji! Kaka nevarnost je pa na Jesenicah, da se ponemčurijo? Morebiti ako bi bil jaz župan? Ali ker tovarna ogromno svoto davka plačuje in s tem prispeva, da Jesenice napredujejo? Ne! Jaz sem sin slovenskih staršev, rodoma Slovenec in kot tak stojim popolnoma na strani Slovencev, a nimam pa vzroka zaničevati druge narode! Jeseničani in Savčani, Vi imate slovenske sole, slovenske otroške vrtice, Vaša mladina se vzgaja lahko popolnoma slovensko, slovenski duhovniki in slovenski učitelji imajo Vašo mladino v rokah. Za odraslo mladino imamo na Jesenicah «Sokola», imamo «Orla», imamo slovenska izobraževalna društva i. t. d. i. t. d. Zdaj Vas pa še vprašam, kje pa nevarnost preti, da se Vas ali Vaša mladina ponemčuri? — Ali ni to lopovsko, ako nas še danes hoče kdo zmerjati, da hočemo ponemčuriti? Ali je morebiti nemčursko, ako zahtevam kot občinski odbornik, da se naj uraduje v občinskem uradu s Slovenci slovensko in z Nemci nemško in ravno tako naj se rešujejo pismene vloge? To je narodna ravnopravnost. Ali ne plača Nemec ravno tako občinskega tajnika kakor Slovenec? Nadalje je v «Slovenskem Narodu» popolnoma zlagano, da sem jaz na shodu rekel: «liberalec ne bom nikdar več.» Jaz nisem v vsem svojem govoru niti enkrat rabil besedice «liberalec» in tudi ne «klerikalec,» kajti to je meni pač popolnoma enako, katerega misljenja so jeseniški politični voditelji. Ali so ti klerikalci ali liberalci, tega jim tudi jaz ne morem danes očitati, ker spreminjajo svoje barve čez noč kakor kameleoni v liberalne in klerikalne. Jaz pa ostanem vedno to, kar sem. Politično in gospodarsko grem svojo ravno

pot, ne oziram se ne na desno in ne na levo. Delal sem pa pri volitvah vedno za slovenske odbornike. Ne rujem po lističe hinavsko proti kandidaturi dr. Kogojca, a res je, da delam in se trudim, da dobimo za župana moža, kateri bo našim zahtevam pravičen. Kravjih zvoncev, piščalk in trobent imamo dovolj, mi hočemo in odločno zahtevamo nepristranskega župana in naj si bo potem že mož Slovenec ali Nemec, liberalec ali klerikalec, samo da je poštenjak, delavcu kakor kmetu, obrtniku kakor podjetniku vzoren župan! Amen. — Jesenice-Sava, 25. februarja 1908. Anton Pongratz, občinski odbornik.

Opomba uredništva. Politično revše, ta Pongraček! Mar misli, da je združena slovenska večina udarjena s kurjo slepoto ter se vsedla na njegove limanice. Zapomni naj si ta domisljaveček le to: Da Jesenice so bile in ostanejo slovenske in da se ho tudi vedno slovensko uradovalo, če je to Nemcem oziroma Pongratzu pravilne. Punktum!

Z Bleda v Trst in Ricmanje.

Spisala Zofka Obad.

Konec.

Predno smo se začeli poslavljati, predstavila sem g. županu našega dvainosemdesetletnega starčka, ki se je — vrla narodna duša — z nami mlajšimi udeležil v narodni noši planinskega plesa v Trstu in prišel z nami v Ricmanje. Ganiljivo je bilo videti, kako je ta priprosti, še krepki starček govoril te besede: «Glejte, g. župan, dvainosemdeset let imam že, a ko sem izvedel, da gredo naši Blejčani v Trst in potem v Ricmanje, čutil sem se takoj pomlajenega in šel sem z njimi. In ne kesam se, da sem prišel, marveč imam zadostnojenje in čutim se srečnega, da Vas morem na lastne oči videti ter Vas pozdraviti! Starček se je ves ginen nagnil na g. župana in solznih oči sta se moža prijateljski objela. Za starčkom smo se vsi poslavljali najpriščneje in z velikim ganotjem. Nismo pa šli sami na postajo, ampak spremila nas je — vsa vas: motje in tene, mladeniči, dekleta in otroci in — umeje se — godba in pevsko društvo «Slavec», ki nam je zapel na kolodvoru krasno pesem s takim vnetjem in tako milo, da smo se kar divili. Videlo se je pevcem, da pojejo iz srca. Do srca so nam segale besede: «Vi ste junaki, dasi siromaki, vsakega naroda svet». Te besede in to krasno petje so dali našemu duhovitemu govorniku g. Hočevarju povoda, da se je — solznih oči, kar smo vsi zapazili — obrnil do nas ter vznemeno spregovoril: Glejte, Blejci! Oglejte si te junake male neznatne, od vseh strani pritiskane vasi! Poslušajte jih, kako pojejo! Malo jih je, a ti so celi možje. Imajo izvrsten pevski zbor, imajo dobro godbo, imajo tamburaški zbor itd. In kaj imate vi, vi ponosni Blejci!? Tužna nam majka! Tukaj vzemite si vzgled! Da, da, mili nam Ricmanjci, vi ste siromaki, a ste junaki, in resnično se glasi vaša pesem: cvet bi bili vsakemu narodu! In ve, vrlie ricmanjske žene, morate biti ponosne, da imate take moše in take sinove! Motje in mladeniči jeklenega značaja in bistre glave so vaš ponos, so žive priče čednostnih mater. V srcu takih žen ima morala prvo mesto in kjer je morala, tam so združene vse sorodne čudnosti, in tam dobiva že sad v materinem telesu bogato dedščino, in to dedščino vidimo danes na teh hrabrih mladeničih in moških. Takih žen, mater, ki rodijo take sinove, nam treba Slovencev, da se dvignemo iz tlačanstva, iz trdega pritiska močnejših narodov! Čednostne žene so prve, ki nas morejo dovesti do višje kulture. Bodite uverjeni, blage Ricmanjke in hrabri Ricmanjci, da spoštovanje in simpatije, ki smo jih imeli Gorenjci do vas, predno smo vas poznali, so se danes stotero povečale. Kar smo danes doživeli, videli in slisali med vami, to ostane vsem nam za vse življenje v neizbrisnem spominu. Spominjati se vas hočemo vedno in povsod z visokim spoštovanjem.»

In zopet je zasvirala godba našo himno in vsi smo peli tako iz srca, tako navdušeno, da se je razlegalo do lepega morja. «Slavec» je zapel še «Slovenec in Hrvat» in «Lepa naša domovina», kar smo spremljali vsi navzoči odkritih glav. Medtem je pridrdral vlak in težko nam je bilo slovo. Poslavljali smo se od Ricmanjcev in Ricmanjk, ki so se nam v tako kratkem času tako priščno priljubili, tako iskreno in tako navdušeno, da nimam primernih besed, da bi to izrazil. In marsikomu je pri slovesu zopet porosilo oko. Našega dvainosemdesetletnega starčka so Ricmanjci tako ljubili in toliko pozdravljali, da se kar ni mogel odtrgati in da bi kmalu oddrdral vlak brez njega. S podarjeno nam oljčevino smo se dolgo mahali Ricmanjcem v zadnji pozdrav ter klicali: Na zdar!

Prisedli v Trst, našli smo tam tri Gorenjce iz naše družbe, ki so se zjutraj — po kranjski modi — oddaljili od svojih tovarišev ter krenili svojo pot. Je že tako med Kranjci: ako gresta dva skupaj, mahneta pri prvem razpotju vsak po svojem klanu. Tako je v mali, tako v večji družbi, tako v občini in tako v deželi. Omeniti ni treba drugega nego Bled, ta divni, ta mnogo operani Bled. Bled je res diven; kaj pa Blejčani, kajne so razmere med njimi? Ali ima Bled, tako lep in velik kraj, kako pevsko društvo, godbo, tamburaški zbor? Nič nima! Sosed reseda postrani gleda...

Da se sosed s sosedom ne umeje, imeli smo dokaz v Trstu. Ko smo se zopet srečno sešli, začele so se zanimive debate. Naši tovarisi, ki so se ločili od nas, hoteli so nam dokazati, da so oni boljše pogodili in čas boljše izkoristili nego mi. Videli so v Miramaru različne zanimivosti, med drugim tudi mizo, ki jo je podelil papež pokojnemu Maksimilijanu v dar. Ne oporekam, da je vredno videti Miramar in umetnine v njem. Vendar mislim, da smo storili mi bratoljubno delo, ker smo šli obiskat in tolažiti svoje tlačane brate, kar jim, da niso osamljeni, ampak da je še mnogo bratskih src, ki čutijo z njimi. Šli smo jih podbujati k vstrajnosti, in šli smo se sami učiti od njih. Videla sem na visokem dvoru veliko razkošja in tudi papežev dar podeljen Mariji Tereziji. Videla sem dragocene dvorane z bogatimi slikami, ali ni me zanimalo, kajti tu vidiš le razkošje.

Da pa smeš videti to razkošje, moraš plačati dovolj visoko vstopnino. Dragi blejski sosed, ki občuduješ mrtva razkošna darila in se jim diviš, pomisli sledeče: ko bi se imelo nekoliko več src do svojega sočloveka, do tlačnega trpečega brata, — kajti bratje smo si po Kristovi veri vsi zemljani — ne bilo bi danes v dvajsetem stoletju, samo v mali zapuščenosti Istri 20 tisoč otrok brez šole! Nas je vlekle srce v Ricmanje, kjer smo se divili revnemu, ali junakemu in značajnemu narodu. Med takimi in sličnimi debatami in premišljevanji smo se zopet pripeljali na Bled vsi enega mnenja, da je bil ta dan eden najlepših v našem življenju in ene telje:

Da bi se tudi Kranjcem kmalu vremena zjasnila!

I. zlet gorenjskih sokolskih društev. v Kranju dne 15. avgusta 1908.

Živa potreba, prirejati večje javne telovadbe, in neuprbi javnih telovadb posameznih sokolskih društev vsled maloštevilnosti nastopajočih telovadcev, so izzvali sokolska društva na Javorniku in Jesenicah, v Kranju, Škofji Loki in Trzinu do sklepa: prirediti vsako leto skupen javen nastop, kjer bi se občinstvu v večji meri in pestrosti kazalo naše sokolsko delo. Dne 1. septembra lanskega leta so se sestali v Kranju načelniki, oziroma njih namestniki zgoraj omenjenih društev ter sklenili predlagati društvenim odborom:

1. Gorenjska sokolska društva, ki so v ugodni prometni zvezi (kakor dosedaj Javornik, Jesenice, Kranj, Škofja Loka, Trzin) se obvežejo medsebojno prirejati vsakoletne skupne sestanke. Mesta sestankov se vrste po starosti posameznih društev. Dotično društvo pa lahko priredi sestanek po dogovoru z ostalimi društvi tudi v drugem kraju, ali pa prepusti prireditev za dotično leto društvu, ki mu sledi. Društvo, ki priredi sestanek, prevzame vse stroške; samo kadar vsled nepričakovanih ovir ni sestanka, plačajo vsa društva enako že nastale stroške.

2. Sestanki se vrste s sledečim obveznim sporedom: a) vezbanje redovnih vaj v čet. zboru in praporu; b) tekmovalna telovadba; c) javna telovadba vseh oddelkov. Natačni program določijo načelniki in člani vad. zbora društva, ki sestanek priredi, v skupni seji, katero skliče zvezni nadzornik dotičnega okraja, kateremu tudi pripade tehnično vodstvo vsega telovadnega sporeda vseh oddelkov.

V kratkem času so doposlala vsa društva izjavo, da odobravajo predlog.

Prvi na vrsti je Sokol v Kranju. — Takoj po sklenjenem dogovoru so bile sestavljene vse vaje, in 8. decembra l. l. vidimo v kranjski telovadnici načelnike in boljše telovadce navedenih društev, kako predelujejo predložene vaje. Ob tej priliki se je tudi dogovorilo, da je tekma v nižjem oddelku za vsako društvo obvezna, ter da sme vsako društvo v tem oddelku postaviti samo po eno vrsto.

Program prireditve naj bi bil naslednji: 14. avgusta zvečer prihod društev. 15. avgusta: a) ob polušestih zjutraj vezbanje redovnih vaj v čet. in zboru; b) ob 7. uri: tekmovalna telovadba; c) ob polu 9. uri: skušnja naraščaja za vaje s palicami v dvojici; d) ob 9. uri: skušnja ženskih oddelkov za vaje z obroči; e) ob 10. uri: skušnja članov za proste vaje in skupine; f) ob 11. uri: izpredov in pozdrav Sokolov. — Popoldne: a) Ob 3. uri javna telovadba: 1. Vaje ženskih oddelkov z obroči. 2. Vaje naraščaja s palicami. 3. Prosto vaje članov. 4. Orodna telovadba; a) društev na vseh orodjih z menjavo, b) gostov in vzornih vrst, c) ženskih oddelkov, d) obrtnega in trgovskega naraščaja. 5. Skupine. b) Ljudska veselica. Po «S. V.»

V Kranju, dne 14. marca 1908.

Avstrijski državni zbor ima dne 23. marca zopet sejo. Na dnevni red pride zakon o vojaških novincih.

O saniranju državnih financ se posvetuje na Dunaju posebna anketa. Zvišati hoče davek na žganje. Del tega dobička hoče država spraviti v šep, del naj bi pa dobile dežele.

Z reševanjem jezikovnega vprašanja se dela zadnji čas toliko vode, kakor da bi imel baron Beck res že v žepu recept za ozdravljenje vseh nacionalističnih bolezni v Avstriji. Pa je vendar vse skupaj tako malenkostno, da je skoraj smešno. Vlada je — po oficijoznih poročilih — izdelala načrt jezikovnega zakona «v glavnih obrisih», glede posameznosti pa ni še nič tako določenega, da bi bil čas za posvetovanje. Vlada nima namena, presagati krog jezikovnega problema na Češkem. To se pravi, na češki mozol misli baron Beck prilepiti nekoliko mazila, narodni boji naj pa vihrajo dalje, kakor doslej. Morda misli ministrski predsednik celo, da je njegova «ideja» velika. Potolažiti nekoliko Čhe in tako zmanjšati opozicijo ostalih nenemskih narodov. Toda če bi poznal avstrijsko politično zgodovino, bi moral vedeti, da po tej poti se nihče ni prišel do cilja.

Ogrska vlada je baje dobila kraljevo dovoljenje, da sme razpustiti državni zbor, če bi disidentje (ki so izstopili iz Košutove stranke) delali obstrukcijo zoper reformo pravilnika. V tem slučaju bi bil parlament razpuščen v aprilu, nove volitve bi bile pa meseca junija.

V hrvaškem saboru je definitivno razmerje strank po končanih ozihih volitvah sledeče: Hrvatsko-srbska koalicija ima 56 mandatov (torej absolutno večino izvoljenih poslancev), starčevićanska stranka 23, kmetska stranka 3, srbska radikalna 2, socialna demokracija 1, vsenemci 1, ustavna stranka 1, izven strank (Starčevićanec) 1.

Hrvatski ban baron Rauch se je pokazal v novi luči. Nastopil je kot denunciant. Ban, ki obrekuje svoj narod v tujni, je res povsem nova prikazen. Baron Rauch je sprejel na Dunaju sotrudnika znanega lista «Zeit» in mu je dejal, da so politične struje na Hrvatskem nevarne ne le ogrsko-hrvatskemu državnopravnemu razmerju, ampak tudi skupnosti avstro-ogrskemu monarhiji. Hrvatski agitatorji so druženi z dalmatinskimi agitatorji, njih niti se vlečejo ne le čez Bosno in Hercegovino, ampak tudi v Srbijo in odtod grozi nevarnost. . . . Da bi Rauch rad ostal ban, je še umevno, čeprav je za njegovo ustavno mišljenje slabo znamenje, da se tako krčevito drži svojega mesta, ko mu je dala pri volitvah cela dežela nezaupnico. Ampak da hodi Hrvat in Srbe denuncirati na Dunaj kot veleizdajalce, je tako nezasišano, da bi v resno ustavni deželi spodili takega človeka hitreje kakor v 24 urah.

Sodna razprava zaradi črnovskih dogodkov je končana. Kakor znano, je orožništvo v Črnovi streljalo na ljudstvo, ki je hotelo brez orožja preprečiti, da bi madžarski duhovniki blagoslovili njih cerkev in da bi bil slovaški duhovnik pregnan. Zandari so takrat ustrelili petnajst ljudi, osemdeset so jih pa ranili. Zaradi tega niso bili obtoženi oni, ki so ukazali to prelivanje krvi, tudi ne oni, ki so streljali, temveč nekoliko mladih ljudi, ki so bili takrat med množico. In madžarsko sodišče jih je res obsodilo! Gospa Fula, sestra župnika Hlinke, še ne dvajset let stara žena, je dobila tri leta ječe, Ivan Javorka, Andrej Slišan in Ivana Kosačkova po dve leti ječe kot glavno kazn in še po tri leta kot «poslušne» kazni! Trije obtoženci so dobili po 18 mesecev, enajst po eno leto, osem po 8 mesecev, petnajst po 6 mesecev. Tu sploh ni več govora o pravosodju; to je navadno razbojništvo z justičnimi oblikami.

Nemški cesar je poslal angleškemu admiralu lordu Tweedmouthu lastnoročno pismo o mornarskih vprašanjih, vsled česar je angleško časopisje močno razburjeno, češ, da se cesar Viljem vtika v angleške mornarske zadeve. Lord Tweedmouth je izjavil, da je pismo povsem privatnega značaja.

Edmondo de Amicis, slaven pisatelj «Srca», je v sredo, 11. t. m., 61 let star umrl v mestecu Bordighera na ligurski obali. Italijanski narod je z njim izgubil enega svojih najsijajnejših pisateljev.

Atentat proti španskemu kralju Alfonzu se je izvršil v četrtek zjutraj, ne da bi bil uspel. Že prej je prišlo iz Švice poročilo, da so imeli anarhisti v Bernu tajen shod, na katerem so sklenili umoriti španskega kralja in ministrskega predsednika Mauro. Madridska policija je takoj zaprla celo vrsto «sumljivih» oseb, zastražila je kolodvore, mnogo hiš, zaprla tovarne, a vendar bi se bil posrečil atentat, če ne bi bila bomba, ki je bila položena v dežni jarek, prežgaj eksplodirala, namreč ob štirih zjutraj. Močni pok je vznemiril prebivalce, ni pa povzročil škode.

Na kraljevski grad v Kristianiji je dne 10. t. m. streljal neki Šved, po imenu Ivan Gren iz puške. Ustrelil je deset- do dvanaestkrat. Nekoliko strelcev je prebilo sipe in je padlo v sobe. Napadalca so prijeli in odpeljali k policiji. Imel je še okrog 50 nabojev pri sebi. Misli se, da je umobol in je baje že bil z blazniči.

Načrt o Kongu državi, ki je hoče kralj Leopold odstopiti belgijski državi, je bil dne 5. t. m. predložen belgijskemu parlamentu. Pogodba obsega med drugim sledeče točke: 1. Prestolonasledniku princu Albertu se bo plačevalo 120.000 frankov letne rente, princezinji Klementini pa 75.000 frankov na leto. 2. Država prizna koncesije, ki so jih kraljeve posesti dobile od nekaterih družb. 3. Država ustanovi s svojimi sredstvi fond 45 milijonov za izvršitev del, ki so jih naročile kraljeve

domene. 4. Drug fond s 50 milijoni se ustanovi s sredstvi kolonije, ki se ima odplačati v 15 letnih obrokih in ki se ga daruje kralju «v znamenje hvalečnosti». Vrhutega bi imela belgijska država prevzeti 1.113.000 frankov dolgov, ki so na kraljevskih posestvih. — Veliko je vprašanje, če parlament sprejme to pogodbo. Vidi se pa, da je kralj Leopold prav dober kupčevalec.

Umetnost in književnost

□□□□

Druga številka «Slovenskega Branika» je izšla. Vsebinska je zelo zanimiva ter obseza sledeče: Sprejem. — Zadnje in predzadnje ljudsko stetje na Koroškem. — Šolski učenci za družbo sv. Cirila in Metoda. — Krmin in okolica. (Kulturno-narodopisna crtica.) — Družba sv. Cirila in Metoda. — Zamejni Slovenci. — Z narodnega bojišča. — Obrambo naših bratov. — Kaj delajo naši narodni nasprotniki? V nobeni rodoljubni hiši bi se ne smelo «Slov. Branika» pogrešiti. — List stane za celo leto 2 K 40 h Naroča se pod naslovom: Upravišstvo «Slovenskega Branika» v Ljubljani, Tržaška cesta 33.

Sejmi na Gorenjskem prih. teden:

17. v Mengišu, 20. v Moravčah, 21. v Trzinu.

Zgodovinski in sloystveni pregled za prihodnji teden.

15. marca. — 44. pred Kristovim rojstvom. Zarotniki umore Julija Cezarja. — 1830. * Francoski geograf Elisée Reclus. — 1842. † Skladatelj Chedubini. — 1848. Na Dunaju ustanove narodno gardo. — 1897. † Pisatelj Matija Valjavec-Kračmanov v Zagrebu.

16. marca. — 1731. Pragmatično sankcijo, katero je proglasil Karel VI. l. 1713., pripoznajo evropske države, izvzemši Bavarske in Saske. — 1810. * Pesnik Jože Virk v Podrečju pri Domalah. — 1905. Atentat proti Pobodonoscu.

17. marca. — 180. Rimski cesar Mark Avrelj umre v Vindoboni (sedanjem Dunaju). — 1456. * Kristof Kolumb. — 1741. Francoski pisatelj I. I. Rousseau. — 1813. Kipar in livar Fernkorn. — 1854. * Pedagog Jožef Lendovšek na Dvoru.

18. marca. — 1650. * Fischer v. Erlach. — 1793. Bitka pri Neerndenu; Avstriji premagajo Dumorieza pod poveljstvom princa Friderika Jožija saško-koburskega.

20. marca. — 1814. Schvarzenberg premaga Napoleona pri Arcis ob reki Aube. — 1828. * Dramatik Henrik Ibsen.

21. marca. — 1685. * Janez Sebastijan Bach, največji protestantovski cerkveni skladatelj. — 1799. Nadyojvoda Karel premaga Francoze pod Jourdanom pri Ostrachu. — 1800. * Skladatelj Kalliwoda.

Godovi prihodnjega tedna:

15. Velislav; 16. Heribert, Ljubislava; 18. Jedert, Budimir; 18. Edward, Ciril, Slavoljub, Bogomil; 19. Sv. Jožef, Bodislav, Zlata, Bogdan; 20. Patricij, Vlada, Proslav; 21. Benedikt, Tuga, Blagoslav.

Novičar.

Opozarjamo, da priredi jutri v nedeljo dramatični odsek «Narodne čitalnice» v Kranju na korist škofjeloški ljudski knjižnici igro «Zmešnjava na zmešnjavo» v prostorih «Narodne čitalnice» v Škofji Loki. Začetek točno ob pol sedmih zvečer. Vstopnina 1 K. Preplačila se v korist škofjeloški ljudski knjižnici hvaležno sprejemajo. Zatorej, kdor utegne, naj gre v Škofjo Loko.

Pevski zbor «Narodne čitalnice» v Kranju ima jutri ob ugodnem vremenu svoj prvi pomladanski izlet v Škofjo Loko. Odhod ob 1. uri popoldne s Savskega mostu. Pešci, dobro došli!

Prijateljski sestanek v Škofji Loki bode po predstavi v čitalniških prostorih. Vabijo se na ta sestanek vsi dobromisleči somišljeniki neprisiljene zabave. Torej na svidenje, dragi Ločani!

Koblar in drugi. In zopet so prilezli na dan kakor martinčki ob prvem pomladanskem solncu! Volitev je spet vzbudila našo črno vojsko. Na poziv iz farovža je veteranski poveljnik razvil zeleno zastavo, zvesto mu je stal ob strani pobočnik krtičar Anzelc, zglasila sta se takoj oba ključarja in prav tako oba lektorja, prisopihal je žarečih oči profesor Jarc, slovesno odmerjenim korakom je stopal na zbirališče usnar Zupan izpod mesta in prišli so vsi drugi, od prvega do zadnjega in seveda tudi brivcc, neizogibni Janko Potušek. Slednji sicer to pot ni bil kombatan — ker ni imel volilne pravice —, zato je pa dal za sveto stvar na razpolago ves svoj dolgi jezik, ki se je tekom volilne borbe tako potegnul, da je moral kazenski sodnik parkrat operativno poseči vmes. Konečno je prijahal v vsej svoji mogočnosti, sedeč

na visoki konjski sili, generalisimus Tomaž. Ponosno je zrl na zbrano četo, bojaželjnost mu je odsevala iz obraza, vrgel se je v pozituro in močno je odprl usta. Vzvraunale so se orjaške postave, zavlada je grobna tišina in gromkim glasom je govoril general črnovojnikom: «M-hm, jim bomo že pokazali!» Te besede so naravnost fascinirale hrabre vojake; kape so metali v zrak, ginjeni so se objemali, Jarc je plesal po eni nogi, in «slava Tomažu!» je donelo vprek. Zidarski mojster Fuso in kavarar Splichal sta spočetka le bolj od strani opazovala ta veličastni prizor, a splošno navdušenje je pograbilo tudi tadva in kmalu sta bila asentirana kot «prostovoljca». Ko je bojaželjnost priklopila do vrhunca, pežegal je še tehant Koblar alavno armado in koj na to so odmarširali v boj za vero in za Pavšlarja. V boju se je seveda najbolj odlikoval general sam. Napadal je najzagrizenejše liberalce, pretepal jih je s svojo «samostojno» kandidature in mandral jih je s kopiti konjskih sil. Vredno drug mu je bil naš dobri prijatelj Koblar. Ob zadnjih volitvah se je hotel zopet nekoliko rehabilitirati. Mož je bil skregan s celim svetom. Niti najozji pristasi ga niso več pogledali. Zaman se je ponujal za kandidata v mestu in na deželi. Da pride zopet do veljave, je vgriznil v kisljo jabolko in spustil se je za Pavšlarja v boj. Od jutra do večera je posecal volilce, lovil jih je s pismi in pozno v noc je popival po gostilnah za vero in Tomaža. Ali je ta človek neki res pozabil, koliko masla ima na glavi, da si upa v Kranju tako drzno nastopati? Ali bo treba res zopet poseči po gorjaci, da ga bomo pgnali nazaj v farovž? Ali res boče, da spravimo iznova na dan vse stare stvari pa tudi nove koblarjade, da občinstvo prav spozna svojega župnika. Za danes ga kar najodločnejše pozivjamo, da naj da bogu, kar je božjega, cesarju pa, kar je cesarjevega. Če nas noče razumeti, govorili bomo prihodnjč drugace. Na svidenje, gospod Anton!

Dr. Edvard Globočnik, deželni okrožni zdravnik v Kranju, je za časa zadnjih deželnozborskih volitev nastopil prvič kot klerikalen agitator. Da bi nihče ne stavil dvoma v njegovo globoko katoliško prepričanje, je pod patronanco kranjskega farovža prodajal svojo učenost že na Pavšlarjevem ahodu. Za svoja izvajanja glede bolnice je že dobil primeren odgovor. Vnemal se je kot zdravnik tudi za kanalizacijo in hvalil v tem pogledu škofove zavode, kot agitator se je pa potem pehal za kandidata, strastnega nasprotnika vodovoda, ki bo šele omogočil izpeljavo kanalizacije. Skakal je od volilca do volilca, kakor da je plačan od «stuka». Mi, ki poznamo leta in leta njegov kremeniti značaj, se kar nič ne čudimo Globočnikovemu početju in ker ga ne presojamo tako, kakor kaknega drugega resnega človeka, bi mu niti ne šteli v zlo, da je proti svojemu boljsemu prepričanju tlačnil stranki, od katere ima ali pričakuje več dobicka. Toda agitator dr. Globočnik se je spozabil tako daleč, da je kot zdravnik vplival na svoje pacijente — volilce! V takem slučaju seveda ne bomo vsi oziri in prav gotovo prihodnjč ne bomo več prizanašali dr. Globočniku. Če ima toli drzno čelo, da izrablja svoj stan v agitacijo, potem naj bo pa tudi pripravljen, ravnodušno prenašati morebitne posledice svojega postopanja. Ali ta žalostni junak sedaj javka, kakor stara babnica in prosjaka od Poncija do Palata, da naj se ga ne prijemlje v listih in spravlja v javnost njegovih zasebnih prismođarij, češ, da ga potem lahko ugonobimo. Gospod Edvard naj enkrat za vselej vzame na znanje, da se načeloma ne brigamo za Kunigunde; saj imamo družih sredstev dovolj na razpolago, da ga naučimo manire. Če se sam zaveda, da ima na cente masla na glavi, potem naj nikar preveč ne sili v ospredje in že celo ne na tak način, kakor ob zadnji volitvi. Dr. Globočnik je na Pavšlarjevem shodu izjavil, da v Kranju počasi vozijo, zato pa tudi počasi naprej pridejo. Kaj slabo pristojajo njemu te besede, ko vendar ve iz lastne skušnjaje, da se s hitro vožnjo casih ne pride niti do — Sangrada. Tudi njegov prijatelj Pavšlar bi mu lahko o tem zapel kako pesmico. Menda bo gospod doktor sedaj spregledal, če bi bil tudi popolnlem slep, kaj šele, ko na obe očesi prav dobro vidi. Pamet, Tizel, pamet in «langsam fahren»!

«Po volitvah v Kranju» se imenuje v večrajšnjem «Slovencu» objavljeni članek, ki naj bo nekeak odgovor našim izvajanjem v zadnjem «Gorenjcu». Vidi se, da so nasprotniki v veliki zadregi, kajti odgovorili niso pravzaprav nič. Pogrevajo samo lokalne zadeve, kakor da se je šlo za občinske, ne pa za deželnozborske volitve. Seveda se bomo še podrobneje bavili s člankom, v katerem se trdi, da Pavšlar ni bil nikdar principiellno zoper sedaj razpisani vodovod.

V Cerkljah je prišel pri občinskih volitvah v odbor tudi zloglasni kaplan Janez Bešter. Zadnje dni je agitrala duhovščina z najhujšim verskim fanatizmom in grožnjo pred «liberalci» za svoje podprepniske «kljukce». Agitacija se je vršila v volilnem lokalu, kar je pa zakonito prepovedano. Ni izključeno, da se volitve razveljavijo in še enkrat razpišejo. Mnogo volilcev je demonstrativno odšlo, ne da bi volili, samo zato, ker je duhovščina tako nasilno postopala, s čemur pa ljudje niso soglašali. Kot podprepniski agitator se je odlikoval «dolgonogi pajk» ali Roženov Miha.

Radi pomanjkanja prostora morali smo odložiti poročilo o predstavah «Brata Martina», kar naj se nam blagohotno oprostí.

Kranjska elektrika. Nič ni pomagalo, da smo že opetovano ožigosali nezdrave, skandalozne razmere pri naši elektriki. Kakor vse kaže, se tu zlepa prav nič ne opravi. Treba bo vsekakor odločnega nastopa od strani interesentov. Po našem mnenju bi bil jako umesten skupen pogovor odjemalcev kranjske elektrike, da se enkrat napravi konec samemu profitarstvu.

Županska volitev na Jesenicah bi se imela vršiti zadnjo soboto, pa vsled domišljavosti Ponkratza ni prišlo do volitve.

Na adresu c. kr. okrajnega šolskega sveta v Kranju. Jeli znano c. kr. šolskemu svetu v Kranju, da poučuje volonterka gospica Marjeta Bartolotti na šoli za deklice v IV. razredu v Trziču slovenščino, katere niti zmožna ni, ne v pisavi ne v govoru. Tudi nima za slovenščino nobenega izpita, toraj tudi tega predmeta vešča ni. Vprašanje je tukaj: ali se boče ona od deklic učila slovenščine, ali pa se je bodo deklice od nje.

Umrí je v Trziču kavarar Ivan Kukar, na Selu pri Žirovnici pa posestnik in trgovec Egidij Jeglič. N. v m. p.!

Šolske vesti. Gospica Vilma Vidic, učiteljica v Naklem, je prestavljena v Škofjo Loko, njeno mesto je zopet nastopila gospica Eleonora Dev, ki je bila radi bolezní na dopustu.

V Otočah je umrl dne 8. t. m. učiteljski kandidat Ignacij Grobovšek. Njegovi sošolci, ki so se udeležili z g. prof. Verbičem pogreba, so mu zapeli pred hišo in ob odprtem grobu dve ginjaivi žalostinki in poklonili krasen venec. Nižjo gimnazijo je izdelal pokojni v Kranju. Bil je miren in blag, zato povsod priljubljen, posebno pri dijakih. Blag mu bodi spomin!

Nekaj o kranjski gimnaziji je prinesla v svoji zadnji številki «Omladina». Listu pišejo iz Kranja: «Na tukajšnji gimnaziji dijaki zadnji čas jako bolehaljo. Dnevno manjka povprečno v vsakem razredu po pet dijakov. Krivo je temu pač največ prehlajenje in — pa stanovanja. Dobé se stanovanja, kjer se zračí vsak mesec enkrat, ali pa nikoli. Večinoma so ta stanovanja luknje z majhnimi okenci na smradljiva dvorišča. Zelo malo je stanovanj, ki bi bila suha. Komisija vpraša v kuhinji pobožno mamko, če so dijaki pridni, kdaj prihajajo domov, če so vsi na stanovanju, ki so se oglasili, potem pregleda še knjige (!) pa je konec. V stanovski izkaz ni treba napisati dijakov iz ljudske šole — in te gospodinjje lepo zataje. Včasih je nabasanih po 6 dijakov v majhni, zaduhli, vlažni in hladni sobici. Ali se je potem čuditi, da zbolí toliko dijakov? Na izprehod, kjer bi se naučili svežega zraka, navadno ne gredo. Do 5. ure popoldne je navadno pouk, potem instrukcija, večerja, ob 7. uri je pa že «hora legalis»! Sploh živi dijaštvo v skandaloznih razmerah, katere bomo počasi odkrili javnosti. Teh lepih razmer se seveda ne bo skušalo izboljšati, ampak vprašalo se bo: «Kdo je to pisal? Anathema sit!»

Z Bleda se nam piše: Potovanje Blejcev v Ricmanje zelo boli «Slovenca». Zato se norčuje in huduje v št. 57. z dne 9. marca iz nekdanje res lepe božje poti v Ricmanjih. Le to ni povedal, da imajo po krivdi Ruma že šest let zabito cerkev, in da so Ricmanjci dokaz, da se prav lahko in tudi veliko boljše izhaja brez črnih voditeljev (nunca ni treba). Zato svetujemo dopisunu, kateri nam je prav dobro znan, če je slučajno posodil kake jehaste hlače, ki so postale sedaj liberalno okužene, naj jih uniči, ker so postale zelo pohujšljive in nevarne. To pa ima dopisun popolnoma prav, da je na Bledu le par klerikalcev, ki imajo narodno nošo, pa še ti so odpadniki napredne stranke, županove hlače so res postale klerikalne, pa ga nihče ni prosil, da bi jih posodil. Ta gospod župan in nadučitelj je sedaj postal tako zelo napreden, da je skrajšal pouk v obrtni šoli z vzrokom, da občina ne more plačati. Pravijo, da se nadomesti verski pouk in občina bo res srečno prihranila velik znesek. «Slovenčevemu» dopisunu bodi še povedano, da je bil naš vodnik v Ricmanje g. Peternel. Gospoda Hočvarja pa napadate le z namenom, ko bi mu mogoče mogli kaj škodovati kot uradniku. Blejci smo g. Hočvarja naprosili, da se nam je pridružil, za kar mu bodi lepa hvala, obenem pa izrekamo gospe Zofki Obadovi srčno hvalo, da ste nam vsem iz srca popisali ta naš lepi izlet v Ricmanje. Blejčan.

Gledališki odsek jeseniškega «Sokola» priredi dne 19. in 22. t. m. igro: «Na smrt obsojeni». Pričakuje se mnogobrojne udeležbe zlasti s Koroskega.

Redni občni zbor okrajne bolniške blagajne v Radovljici se vrši dne 5. aprila 1908, popoldne ob 2. uri v hotelu «Bastl» v Radovljici.

«Delavsko podporno društvo na Savi» vabi na občni zbor, ki se vrši v nedeljo dne 15. sušca 1908 dopoldan točno ob pol 10. uri, v prostorih pri «Zvitem rogu» na Savi. Odbor.

Sv. Krž nad Jesenicami. Pravili so nam, da so v zadnjem casu nekateri duhovniki postali zelo surovi, hudobni in strastni. Mi pohlevni Rovčarji prej tega še verjeli nismo, ker smo se vedno trdno zanesli na božje namestnike. Zdaj pa radi verjamemo, ker smo se sami prepričali, da je to res. Pri nas imamo namreč župnika, ki na noben način

noče biti prijazen z nami. Kristus je učil: «Ljubi svojega bližnjega». Naš župnik pa nas na priznici zmerja, da se kar kadi. Če bo šlo tako naprej, bomo morali poklicati sodnijo na pomoč. Pred nekaj časom smo pokopavali malega otroka. Župnik pa je s trdimi besedami ustavil pokop, češ, da je jama premalo globoka. Mi sicer ne vemo, kako globoko da predpisuje postava, vendar pa nas bi bil župnik že davno lahko o tem na prijazen način poučil. Tega ni storil, pač pa je v zadnjem trenutku na surov način vpil nad nami, da nas je bilo kar groza. Župnik jemlje posestnikom tudi stare pravice s tem, da jim prepoveduje voziti po tistem svetu, kjer so vedno vozili. Seveda boče župnik izgubil pravdo. Še mnogo več nam je na srcu, vendar naj za danes zadostuje to. Pač pa Vas prosimo, gospod urednik, da nam na čase dovolite nekoliko prostora v cenjenem «Gorenjcu», da potožimo svoje reve in nadloga. Gospoda škofa pa prosimo, da nam pošlje mirnega, blagega župnika, ki ga bomo vsi radi imeli in spoštovali.

Radeče. Tudi mi Ratečani nismo zadnji v koledarju. Izbudili smo se iz dolgega spanja. Sedaj prihaja že več listov k nam, posebno vrlega lista «Gorenjca». Težko že čakamo tistega dneva, ko potrka on na vrata. Lepo ga sprejmemo ter ga z veselím srcem čitamo. Nekega dne se napotim v bližnjo hišo. Vprašam mladega fanta, ali ni morda naročen na kak list. Z veseljem mi odgovori: Da na «Gorenjca». Jaz vprašam dalje: Zakaj pa ne na «Domoljubčka»? Jezno odgovori: Proč z «Domoljubom», ne maram ga videti, za mene je prijatelj «Gorenjec». Živio, «Gorenjec», tudi na moja vrata trka in mi Ratečani nismo zadnji. «Kranjska kri nikdar ne fali!» Vdruči kaj več pišem. Na zdar! Gorenjec.

Razglednice družbe sv. Cirila in Metoda so na razpolago in čakajo naročil, da dostavijo velikončne in spomladanske pozdrave, pa tudi druga obvestila vsepovsod tja, kamor bi se jih naslovilo. Te vrste blaga se sicer nabaja obilo za razne okuse, zavedni Slovenec pa imej vedno najraje oglednice naše šolske družbe, dobro pomneč, da zasvedočís naslovljencu s tem svoje narodno misljenje, širís slovensko zavest, podpiráš pa narodno prosveto in obrambo. Razglednice razpošílja pisarna «Družbe sv. Cirila in Metoda» v Ljubljani «Narodni dom». Trgovcem je določen primeren popust, a več, kakor za popust, jim bodi zavest, da delujejo z razpečavanjem družbinih razglednic narodu v prospeh.

* * *

Goriške deželnozborske volitve. Pri ožji volitvi v splošni kuriji so izvoljeni: dr. Franko s 12.944, Alojzij Štrekelj s 12.891, Anton Križnič s 12.891. V manjšini so ostali dr. Breclj s 12.151, dr. Pavletič s 12.141 in Al. Fon s 12.204 glasovi. Napredni kandidati so torej zmagali z večino 740 glasov. — Pri ožji volitvi v sredo sta zmagala klerikalca Kosmač in Berbuč. Sleđnji s 3 glasovi večine. Razmerje med Slovenci je sedaj: 9 naprednih in 5 klerikalcev.

Kvartanje v levji kletki. Iz Ljubljane se poroča ta-le dogodek. Pretekli teden je obljubil visokolec Germ, da bo šel s cirkusovim ravnateljem Kludskyjem v levovo kletko, kjer bo z njim kvartal in pil šampanjca. Dne 1. t. m. je izpolnil obljubo. Šel je med leve, igral z ravnateljem partijo taroka in izpraznil več čas šampanjca, napil nazadnje tudi enemu levu, stopil pri tem tik do njega ter mu izlil ostanek v časi na grivato glavo. Koncem točke, ki je trajala četrt ure, so levi in tigri lepo defilirali mimo pogumnega g. Germa, ki ga je ravnatelj Kludsky slavil v navdušenih besedah. Gledalci so mu prirejali živahne ovacije.

Na koprskem učiteljskem stavkajo dijaki. Predložili so ravnateljstvu svoje zahteve v naslednji resoluciji: 1. Predmeti, kakor zgodovina, zemljepis in pedagogika, ki so se dosedaj poučevali v nemškem jeziku, naj se odslej predavajo v slovenskem jeziku. To naj velja tudi pri zrelostnem izpitu. 2. Odpravijo naj se pridigo pred ali po maši, ki se ne bero v maternem jeziku. 3. Zahtevamo učitelja risanja, ki bi nam razlagal tudi metodiko v umijevem jeziku. 4. Dopusčeno naj bo gojenecem, da smejo zabavati k poučnim prireditvam in zabavam v Trst ali kam drugam. Vsaj vsi tejaji naj bi smeli do določene ure iti v postene lokale.

Stenolj pomiločen. Poroča se, da je ruski car na smrt obsojenega branitelja Port Arturja, generala Steslja, pomiloštil na enoletni zapor v trdnjavi. Steslju ki je reven, se bo prepustila pravica na pokojnino, ki jo bo car določil.

Še 32 vpokojenih ministrov ima Avstrija, odkar je umrl stari Piener. To število se morda v kratkem zopet zviša. Aktiven minister ima, če je ministrski predsednik, na leto 24.000 kron plače in 24.000 kron aktivitetne doklade; navaden minister pa ima 20.000 kron plače. V pokoju pa ima minister, brez ozira na to, če je bil tudi le 24 ur v službi, 8000 kron, kar pa cesar lahko zviša na 20.000 kron. Izmed naših 32 ministrskih penzionistov jih je več takih, ki imajo zvišano pokojnino.

Listnica uredništva.

G. g. dopisnikom: Več gradiva smo morali odložiti ša prihodnjč.

Ločani! Pridite vsi jutri zvečer na prijateljski sestanek!

Mastin

doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sredstvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga pri-meša k rmi vsaki domači živali. Najvišje medalje na razstavih in tisoči zahvalnih pism pričajo o velikih uspehih, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zaloga: 236—32
Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

Brata HLAVKA

Izdelovatelja kirurg. instrumentov
ateljé za ortop. aparate in bandaže
Ljubljana, Prešernove ul. 5

priloga
svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in bolniško po-strežbo, bičev, irigatorjev, aparatov za mrzle in inha-lacije s paro, sterilizirane obveze in bandaže, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke in aparate za samoklistiranje, najboljša kvaliteta gumi-jevih stvari in gumijskih posteljnih podložk. — Vse ban-daže se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po od-248 52—1 redbah p. n. gg. zdravnikov.
Zunanja naročila se izvršujejo točno, hitro in diskretno.
Galvanični poniklovani zavod z obratom na motor.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Večkrat premirano!

Glinaste peči

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Drelse

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Zahvala.

Podpisani odbor telovadnega društva «Sokol» z ženskim oddelkom v Kranju izreka tem potom najsrčnejšo zahvalo se-stram telovadkam in vsem onim članicam, ki so bodisi na ta ali drug način pripomogle, da je bil vspeh maskarade tako vsestranski zadovoljiv. Posebno pa se zahvaljuje vsem onim p. n. cenjenim damam, ki so z raznimi darili provzročili tako velik materialen dobiček. Na zdar!

Za odbor:

Janko Sajovic, t. č. starosta. Makso Fock, t. č. tajnik.

Vajenca

za čevljarsko obrt sprejme takoj 240 4-2
Ivan Bernik, Škofja Loka 93.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik
LJUBLJANA,
Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-omejno in konstrukcijsko ključavničarstvo.
Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d.
Špecialiteta: 152—17
valjični zastori (Rollbalken).

Trgovina s travnimi semeni
Kandija pri Franc Kastelic Rudolfovem

Uljudno naznanjam, da sem

otvoril

popolno urejeno 214 11-11

trgovino

s travnimi in deteljnimi semeni

pod strokovnim nadzorstvom g. V. Rohrmanna, na-čelnika podružnice c. kr. kmetijske družbe v Ru-dolfovem.

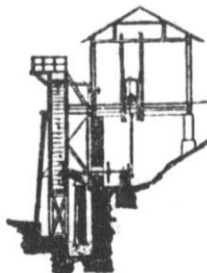
Vsa semena so preiskana glede kaljivosti in čistote po c. kr. semenski pregledovalni postaji na Dunaju, tako da jamčim za oboje.

Priporočam se za cenjena naročila, katera hočem točno izvrševati in ostajam

z odličnim spoštovanjem

Franc Kastelic.

G. Tönnies

122—38

tovarna za stroje, železo in kovinoličarstvo v Ljubljani priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vrtilom. Sesalno-generatorski plinski motorji, najce-nejša gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznjivo
Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specijalna steklenica s patentnim za-klepom 5 K. 91 26—20

Thierryev centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-80. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in že od nekdaj sloveči.

Naročila naj se naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pism zastoj in franko.

D. Podkrajšek

frizer za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. Filijalka na-147 52—31 sproti hotela „Union“

Sistem Balke

priporoča za gojitev las in za umivanje glave svoj zdrav-niško priporo-čeni gorko in mrzlo zračni sušilni aparat. Suši brez nad-ležne vročine. Ne povzročuje skrčenja las. Vpliva dobro na pospeševanje rasti las. Zaloga vsakovrstnih vplet striženih in zmešanih las. Oddelek za dame s separatnim vhodom.

Kupujejo se zmešani in odstriženi lasje po najvišjih cenah.

Mestna hranilnica v Kranju

Splošni rezervni zaklad

185.000 kron

Posebni rezervni zaklad

3.300 kron. 26—3

Koncem leta 1907: Stanje hranilnih vlog 4.497.000 kron, posojil na zemljišča 2.725.000 kron ter po-sojil občinam 183.000 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

obrestuje hranilne vloge po

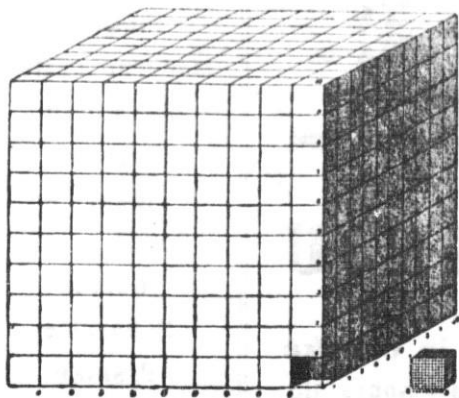
4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim promoženjem in z vso svojo davčno močjo. — Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Nova kubična knjiga!

Za vsakovrstni okrogli les, rezan ali tesan, v stari in novi meri, razvidno je iz sledečega kazala, da je to dosedaj najboljše kubična knjiga.

Kazalo:

1. Okrogli les, premer v colah, dolžina v čevljih; 2. Okrogli les, premer v centimetrih ali v colah, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih čevljih; 3. Okrogli les, premer in obseg v centimetrih, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih metrih; 4. Rezan in obtesan les za deske in trame vse dolgoti, debelosti in širokosti; 5. Preračunjenje col v centimetre; 6. Preračunjenje centimetrov v cole; 7. Preračunjenje čevljev v metre; 8. Preračunjenje metrov v čevlje; 9. Preračunjenje kubičnih čevljev v kubične metre; 10. Preračunjenje kubičnih centimetrov v kubik čevlje; 11. Preračunjenje kubičnih metrov v kubične čevlje; 12. Tabela, po kateri se izračuna teža lesa; 13. Načrt, po katerem se lahko napravi merilo, da se lahko izračuna vsako kubično vsebino okroglih debel; 14. Kubična telesna mera.

Knjiga stane v močno celo platno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več. K tej kubični knjigi se prileže tudi lahko zraven **Nitri računar**, ki je za trgovce z lesom zelo pripraven. Obe knjigi skupaj vezani staneta 6 K 20 vin.

Knjižica se dobiva pri založniku

Viljemu Požgaju v Kranju.

Mavricij Smolej
urar

na, Jesenicah štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo
pravih švicarskih
žepnih ur

vsake vrste, dalje budilke, ure na nihala, prstane in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizni 20 letni skušnji vsako tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vin. do 140 K. Žepne ure od K 1-20 naprej. — Zaradi kakovosti priporočam posebno precizijsko uro

„INTACT“.

Kolesarske potrebščine

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo ne dajajte takim, ki urarije niti izučeni niso. 17-58

Ludovik Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach na Koroškem)

se priporoča v izdelovanje vsa ovrstnih puš. za lovec in strelce po najnovejših si temih pod popo nim jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vsprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od mene preizkušene. 181 52-21

Ilustrovani ceniki zastoj.

Za pomladno in poletno sezono

kompletno sortirana zaloga ravno kar došlih 25.000 komadov damske, gosposke, dekliške in otroške konfekcije in sicer:

nad 5000 komadov najmodernejših suknjenih oblek od gl. 4-10, 7-50, 10- in višje
 > 1500 svršnikov in raglanov v najmodernejših barvah > 6-12, 9-12, 12- > >
 > 2500 otroških in deških oblek > 190, 3-10 > >
 > 1000 dolgih pelerin iz velblodove dlake in gumija > 3-5, 5- > >
 > 5000 damskih jopičev, paletov, svršnikov, kostumov > 3-5, 5-10, 10- > >
 > 10000 kril, bluz, pasov kakor tudi klobukov za gospode, športnih čepic in perila.

Vedno v zalogi pariški in berolinski modeli za damsko konfekcijo kakor tudi pristno angleške športne obleke in svršniki.

Naročila po meri se izgotovijo najhitreje in najceneje na Dunaju.

Dopušljatve na izber se pošiljajo povsod tudi brez povzjetja.

Čudovito nizke cene!

242 13-2

Angleško skladišče oblek

O. BERNATOVIČ
LJUBLJANA, Glavni trg št. 5

Slaven

ker čuva prtenino, vsled bleščeče beline, ki jo dobi prtenina, ker ne dobi prtenina po pranju prav nikakega duha, ker je zelo poceni in se pri pranju prihrani mnogo časa

223 16-8

MINLOS^{ov} PRALNI PRAŠEK

KAKOR EN MOŽ SE GA DRŽE MILLJONI

Absolutno neobhodno potreben je za vsako dobro urejeno gospodarstvo. — Pazi naj se na zgorajšjo varstveno znamko in varuje naj se pred ponarejanjem, ker je isto brez vsake vrednosti. — Dobiva se v trgovinah z drogerijami, kolonijalnimi blagom in milom!

Engros pri **L. MINLOS, DUNAJ, I. Mölkerbastel 3.**

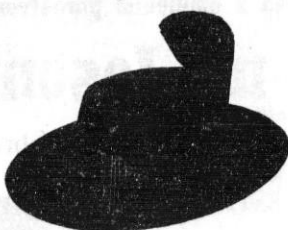
Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin
Izdelovatelj
O. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar, ul. 7

24-56
Dobiti se
v
lekarni
Šatovsk

Velika izbira

klobukov za gospode!

broški a la „Tudor“, gumbi za manšete, denarnice, listnice, taške za dame i. t. d. i. t. d.

Dobiva se po znatno nizkih cenah pri

Antonu Adamiču v Kranju

galanterijska in modna trgovina.

Na drobno in debelo! Na drobno in debelo!

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 130-35

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Velika izbira

glace in različnih drugih rokavic za dame in gospode!

Najnovejše kravate, ovrtniki, manšete, svileni prsniki in najnovejše srajce, galoše in drugo.

Moderci najnovejše oblike.

Krasni damski pasovi.

58 52-50

Toaletni predmeti, fina mila, parfumi, dišave za perilo, kalodort, odol i. t. d.

Verižice za ure, Double, za dame in gospode, vratni kolirji, broški a la „Tudor“, gumbi za manšete, denarnice, listnice, taške za dame i. t. d. i. t. d.

Dobiva se po znatno nizkih cenah pri

Antonu Adamiču v Kranju

galanterijska in modna trgovina.

Na drobno in debelo! Na drobno in debelo!

Ljubljana
Prešernove ulice 9.

Gričar & Mejač

Ljubljana
Prešernove ulice 9.

uljudno naznanjata, da je zaloga za spomladansko sezono tako v oblekah za gospode in dečke kakor v konfekciji za dame popolna in se priporočata za prav obilen poset, zagotavljajoč točno in solidno postrežbo.

242
6-1

Bluze vrhna in spodnja Krila Predpasnike Moderce Serpe Pasove Ovratnike Mašence Jabots Srajce Perilo Otročje obleke Krstne oprave	Potrebnice za šivilje Svila Baržun Tresse Čipke Vložke Apikacij Jone Gumbe Vezanine	Glace in svilnate rokavice Moderne srajce Ovratnike Kravate Nogavice Žepne robce Gumbe Denarnice Prsnike Naramnice Glavnike Garniture Milo Parfum
Nova modna trgovina :: Salon za damske klobuke filijalka iz Ljubljane 195 52-17 A. VIVOD-MOZETIČ V KRANJU na glavnem trgu v hiši g. Pavšlarja Priporoča za pomlad in poletje elegantne klobuke za dame in otroke pariške in dunajske modele. Žalne klobuke. * Klobuke sprejemam v popravilo. Zunanja naročila točno.		
ženska ročna dela Predtiska- rija Vseh vrst pavola Svila Cvetlice Ročne torbice Moderne kapce Pajčolane		

Ljubljana (Kolizej) R. Lang Marije Terezije cesta

20 126-36 Zalagatelj društva
c. kr. avstrijskih državnih uradnikov.

Bogata zaloga, pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vilo. Špeotjaliteta: Gostilniški stoli.

Modrool iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žime, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gld. naprej. Divan z okraski. Oprave za jedilno sobe, salone, pred-sobe, cele garniture.

Špeotjalitete v nevestnih balah. Veliki prostori, pri-tilčno in v l. nad-stropju.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki cenj.

Čudovito poceni za hotale, vile in za letovišča 52 gld.

Za sobe: postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obe-šalnik, miza, sten-sko ogledalo.

Zobotehnični atelje
Oton Seydl
pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranile korenine, z ali brez nebrne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-NOVEJŠIH METODAH.

PLOMBE V ZLATU, PORCELANU, AMALGAMU in CEMENTU kakor tudi vse ZOBOZDRAVNIŠKE OPERACIJE izvršujejo tu SPECIJALIST.

111-39
Odprto vsako nedeljo od 8. do 6. ure.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvo

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 0/0

Rezervna zaklada
iznaša:

K 72.035

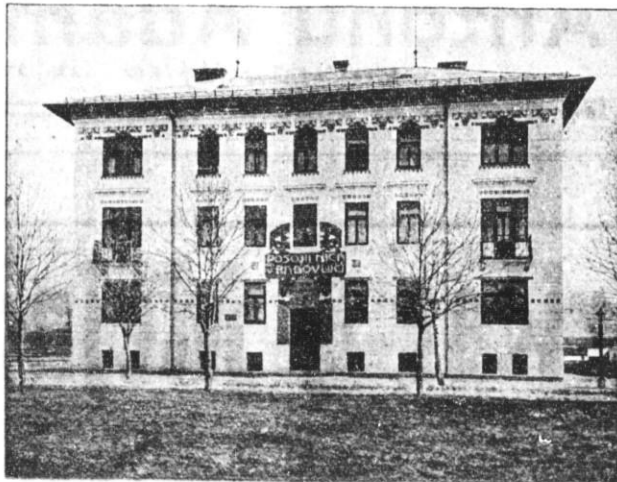
Denarni promet
v letu 1906.:

K 3.500.000

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/2% ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6%. — Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Urađuje se v centrali in v podružnici

vsak dan
od 8. do 12. ure dop.
in

od 2. do 6. ure pop.
izvzemši nedelje pop.

Poštno-hranilnični račun centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah št. 75.299.